

Förmyndararvode (God man - förvaltare?)

Vid utformningen av de riktlinjer för kommunala beslut om grunder för arvoden till förmyndare, som Kommunförbundet förutsatts utarbeta, bör särskilt beaktas,

att förmyndare får rätt till ett ärligt arvode dels för förvaltningen av den omyndiges egendom och dels för arbetet med den personliga omvårdnaden om myndlingen,

att arvodet skall vara skäligt med hänsyn till det arbete, som förmyndaren lagt ned på sitt uppdrag,

att arvodesgrunderna bör ge anvisning på ett standardarvode som bör utgå i normalfallen (normalarvode), och

att normalarvodet inte bör sättas lägre än vad som motsvarar de förmyndararvoden, som nu i regel utgår.

Därutöver bör uppmärksammas, att arvodesgrunderna enligt förarbetena till lagreformen bör ge vissa hållpunkter för bedömningen av frågan, när ett högre arvode än normalarvodet bör kunna utgå.

Om ett lägre arvode än normalarvodet ej skulle kunna ifrågakomma, skulle detta vara liktydigt med att normalarvodet också utgör minimiarvode. Tanken på en regel om minimiarvode har emellertid avvisats i förarbetena. En avvikelse nedåt bör därför kunna ske lika väl som en avvikelse uppåt.

Förbundet föreslår, att kommunerna för tillämpning fr.o.m. den 1 januari 1976 och tills vidare fastställer nedan angivna grunder för bestämmande av arvoden och ersättning för utgifter till förmyndare.

Vad först angår förvaltningen av den omyndiges egendom bör ett normalarvode taga sikte på den stora grupp av förmyndarskap, där myndlingens inkomst- och förmögenhetsförhållanden är sådana, att den ekonomiska förvaltningen utan vidare kan anses okomplicerad och även tidsmässigt föga krävande. I praktiken skulle detta normalarvode då komma att avse fall, i vilka den omyndige inte har några andra inkomster än folkpension eller liknande och kanske vissa begränsade ränteinkomster. I förmyndarskap av nu åsyftat slag bör normalarvodet fastställas till 3 procent av basbeloppet vid redovisningsperiodens utgång.

Ett exempel på fall, då en reducering av nämnda arvodesbelopp kan vara motiverad, utgör den situationen, att den omyndigförklarades pension utbetalas direkt till huvudmannen för vederbörande vårdinrättning utan att förmyndaren

tar någon befattning med betalningen av vårdavgiften. Om förmyndaren i dylikt fall inte alls utöver någon ekonomisk förvaltning för myndlingen, bör något arvode inte utgå.

I den mån den omyndige har tillgångar, vilka gör förmyndarens förvaltning besvärlig och tidskrävande, bör förmyndararvodet givetvis få påverkas därav. Är tillgångarna placerade i bank och denna har de närmaste bestyren med förvaltningen, torde den löpande redovisningen från banken underlätta förmyndarens arbete så att detta ej blir särskilt betungande eller tidskrävande. Dessa fall torde i stor omfattning från arvodessynpunkten kunna jämföras med den förut berörda gruppen och normalt bör berättiga till ett arvode på 3 procent.

Först om den ekonomiska förvaltningen är av större omfång och påkallar mera kvalificerade bedömningar och tidsödande arbete av förmyndaren synes ett högre arvode vara befogat. I sådana förmyndarskap bör normalarvodet bestämmas till 6 procent av basbeloppet.

Om den omyndiges inkomst- eller förmögenhetsförhållanden är särskilt komplicerade, exempelvis därför att fastighetsförvaltning, ett större aktieinnehav eller en affärsrörelse ingår, bör normalarvodet få utgöra 9 procent av basbeloppet.

När det gäller den personliga omvårdnaden bör arvode enligt en lägsta procentsats - likaledes 3 procent - komma i fråga i förmyndarskap, där det faktiska utrymmet för insatser inom ramen för vårdnaden om myndlingens person är klart begränsat. Detta normalarvode skulle då i praktiken utgå i fall, i vilka den omyndige på grund av psykisk ohälsa är intagen på sjukhus eller vårdanstalt och endast i mindre omfattning är mottaglig för personlig omvårdnad från förmyndarens sida.

I speciella fall kan även i fråga om vårdnaden omständigheterna vara sådana, att ett lägre arvode än efter 3 procent är motiverat.

Vid större vårdnadsinsatser bör normalarvodet få utgöra 6 procent och vid insatser, vilka kan betecknas som mycket stora, 9 procent av basbeloppet. Till den förra av dessa grupper bör kunna hänföras vissa institutionsvårdade och "egetboende" omyndiga och till den senare gruppen omyndiga, beträffande vilka arbetet med den personliga omvårdnaden är speciellt krävande.

I fall, där den ekonomiska förvaltningen är föga betungande och den kurativa verksamheten liten, skulle ett efter här angivna grunder beräknat normalbelopp för ett förmyndararvode vid ett basbelopp på 9 400 kronor (augusti 1975) ge en ersättning på 564 kronor för år räknat, vilket tämligen väl motsvarar vad som enligt nuvarande bestämmelser i allmänhet utgår för sådana förmyndarskap.

För att arvode skall kunna utges med högre belopp än vad normalarvodet efter 3 procent på basbeloppet ger bör det både i fråga om den ekonomiska

förvaltningen och i fråga om vårdnadsdelen krävas, att förmyndaren lagt ned ett arbete, som kvalificerar för ett högre arvode. Vid en effektiv överförmyndarorganisation bör vad nu sagts inte behöva medföra någon vidlyftig redovisning av arbetsinsatserna. Överförmyndaren torde genom den kännedom han förskaffar sig om myndlingarnas förhållanden och om förmyndarens sätt att fullgöra sina uppdrag vara i stånd att rättvist bedöma insatsernas art och omfattning. Skulle en förmyndare i särskilt fall begära högre arvode än vad som motsvarar 9 procent för den ekonomiska förvaltningen och/eller 9 procent för den personliga omvårdnaden, bör han givetvis kunna styrka, att alldeles speciella förhållanden förelegat, som föranlett insatser utöver ordinär förvaltning eller omvårdnad. Att förmyndaren då lämnar en redogörelse för det nedlagda arbetet med uppgift även om tidsåtgången synes nödvändigt för att överförmyndaren skall kunna bedöma skäligheten i arvodesanspråket.

Om en förmyndare erhåller särskilt arvode för vården av omyndig rätt i dödsbo, bör överförmyndaren beakta detta när han bestämmer arvode, som förmyndaren i övrigt skall tillerkännas för den ekonomiska förvaltningen.

Beträffande därefter frågan om ersättning för utgifter vid fullgörandet av förmyndaruppdrag gör gälla, att förmyndaren skall ha rätt att utan särskilt förhandsmedgivande av överförmyndaren uppbära en ersättning motsvarande 2 procent av basbeloppet, varvid dock havda kostnader bör redovisas i årsberäkningen eller annan handling. Denna ersättning bör vara tillräcklig för att täcka normalt förekommande löpande utgifter, såsom kortare resor, telefon, porto o.d.

Om de årliga omkostnaderna beräknas överstiga 2 procent av basbeloppet, bör förmyndaren i förväg inhämta överförmyndarens godkännande i fråga om överskjutande belopp och sedan i vederbörlig ordning redovisa utgifterna.

Vad ovan sagts om arvode och ersättning för utgifter till förmyndare bör i tillämpliga delar gälla även god man.

Såsom inledningsvis anförts är förmyndare enligt nuvarande bestämmelser inte berättigad till särskilt arvode för den personliga omvårdnaden av myndlingen. Sannolikt torde i många fall förmyndaren ej heller bedriva någon kurativ verksamhet. Då lagstiftaren emellertid förutsatt, att normalarvodet enligt de nya arvodesgrunderna inte bör sättas lägre än vad som motsvarar nu i regel utgående förmyndararvoden, synes överförmyndaren vid bestämmandet av arvoden avseende 1975 års förvaltning böra få beakta den arvodesnivå, som följer av lagföreskrifterna i deras före den 1 januari 1976 gällande lydelse.